

บทที่ 2

งบการเงิน

งบการเงิน เป็นรายงานทางการเงินที่แสดงถึงฐานะการเงินผลการดำเนินงาน และแสดงการเปลี่ยนแปลงของเงินสด อย่างมีแบบแผน และเป็นบทสรุปของการทำบัญชีในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลให้ผู้ใช้งบการเงินใช้ในการตัดสินใจ โดยรายงานทางการเงินดังกล่าวควรจัดทำให้เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชี และควรเปิดเผยเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน เช่น นโยบายการบัญชี การนำเสนองบการเงินที่สมบูรณ์ ควรนำเสนออย่างน้อยปีละครั้ง ณ วันสิ้นงวดบัญชี โดยผู้บริหารของกิจการเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำ และนำเสนองบการเงิน

วัตถุประสงค์ของการจัดทำงบการเงิน

งบการเงินจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน การดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยข้อมูลส่วนใหญ่ที่แสดงในงบการเงินแสดงข้อมูลเป็นตัวเลข จากผลกระทบทางการเงินของเหตุการณ์ในอดีต และข้อมูลดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหาร หรือความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรของกิจการ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินนำไปประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจนี้อาจรวมถึงการตัดสินใจลงทุน หรือการตัดสินใจขายเงินลงทุนในกิจการออกไป หรืออาจตัดสินใจโยกย้าย หรือเปลี่ยนแปลงผู้บริหารใหม่

นอกจากนี้งบการเงินควรแสดงข้อมูลของรอบระยะเวลาที่ผ่านมาเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาที่ต่างกัน โดยการจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปีระหว่างปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้งบการเงินอาจไม่ได้ให้ข้อมูลทุกประเภทที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการ ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจึงควรนำข้อมูลจากงบการเงินไปใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจอย่างระมัดระวังควบคู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจเช่น การคาดการณ์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต ความผันผวนทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย

ความหมายของงบการเงิน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของงบการเงิน ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบการเงิน หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยบุคคล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่น (ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543)

งบการเงิน หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยบุคคล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน(สมเดช โรจน์คุริเสถียร, และคณะ, 2548, หน้า 124)

งบการเงิน หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบดุล งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน (กชกร เฉลิมกาญจนา, วชิระ บุญยเนตร, ปริญญา มณีโรจน์, และสุพิชชา โมรากุล, 2545, หน้า 1)

จากความหมายของงบการเงินดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบการเงิน หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน การเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นเจ้าของ โดยการนำเสนอในรูปแบบของงบกำไรขาดทุน งบดุล งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบกระแสเงินสด นโยบายการบัญชี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

เอกลักษณ์ของงบการเงิน

ปกติงบการเงินที่เสนอต่อผู้ใช้งบการเงินโดยทั่วไป จะปรากฏในรายงานประจำปีของกิจการ ซึ่งในรายงานประจำปีนั้นนอกจากงบการเงินแล้วยังจะประกอบด้วยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น เช่น คำชี้แจงของประธานกรรมการหรือคณะกรรมการ คำชี้แจงของกรรมการ ตรวจสอบ ข้อมูลทางการเงินโดยสรุปของบริษัท ลักษณะการประกอบธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรม

และการแข่งขัน ผู้ถือหุ้นและการจัดการ ปัจจัยความเสี่ยง คำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ ซึ่งการจัดทำข้อมูลบางอย่างไม่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ในขณะที่การจัดทำงบการเงินนั้น มาตรฐานการบัญชีกำหนดว่า กิจการต้องนำมาตราฐานการบัญชีมาใช้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม กล่าวคือ การจัดทำงบการเงินจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดทุกข้อในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งบการเงินแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างแท้จริง (ธนชัย ยมจินดา, วรรณณี บุญเหมือนใจ, 2547, หน้า 51)

งบการเงินต้องมีเอกลักษณ์ที่เด่นชัดจากข้อมูลอื่นที่นำเสนอในเอกสารเผยแพร่ชุดเดียวกัน ซึ่งตามปกติมาตรฐานการบัญชีจะใช้ปฏิบัติสำหรับการจัดทำงบการเงินโดยไม่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติกับข้อมูลอื่นที่แสดงในรายงานประจำปี หรือเอกสารเผยแพร่อื่น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินจะสามารถจำแนกข้อมูลที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีจากข้อมูลอื่นที่ไม่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชี ซึ่งแม้ว่าข้อมูลนั้นจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินก็ตาม

ทั้งนี้ส่วนประกอบแต่ละส่วนของงบการเงินต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งอาจต้องแสดงซ้ำหากจำเป็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง และต้องแสดงข้อมูลต่อไปนี้อย่างเด่นชัด

1. ชื่อของกิจการที่เสนอรายงานหรือสัญลักษณ์ของกิจการ
2. การระบุนว้างงบการเงินนั้นเป็นงบการเงินเดี่ยวหรืองบการเงินรวม
3. วันที่ในงบดุลหรือรอบระยะเวลาของงบการเงินที่เกี่ยวข้อง
4. สกุลเงินที่ใช้รายงาน
5. จำนวนหลักที่ใช้ในการแสดงตัวเลขในงบการเงิน

การแสดงผลข้อมูลดังกล่าวสามารถแสดงเป็นหัวข้อที่หัวกระดาษ และหัวข้อย่อในแต่ละช่องของรายการ ทั้งนี้ควรแสดงไว้ทุกหน้าของงบการเงิน ผู้จัดทำต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาวิธีการแสดงผลข้อมูลที่ดีที่สุด และบ่อยครั้งที่ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจงบการเงินได้ดีขึ้นหากกิจการแสดงจำนวนเงินไว้เป็นหลักพัน หรือหลักล้าน ในกรณีนี้สามารถทำได้หากกิจการเปิดเผยถึงหลักจำนวนที่ใช้ในการแสดงตัวเลขในรายงาน และหากการแสดงผลดังกล่าวไม่ทำให้ข้อมูลสูญเสียความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

งวดบัญชี

กิจการต้องนำเสนองบการเงินอย่างน้อยปีละครั้ง ยกเว้นในกรณีพิเศษที่มีการเปลี่ยนแปลงวันที่ในงบดุล กิจการที่จำเป็นต้องนำเสนองบการเงินซึ่งมีงวดบัญชีสั้นหรือยาวกว่าหนึ่งปีให้เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

1. เหตุผลในการใช้งวดบัญชีที่สั้นหรือยาวกว่าหนึ่งปี ซึ่งกิจการควรเปิดเผยเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงงวดบัญชีไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
2. ข้อเท็จจริงที่ว่าจำนวนที่นำมาจากงวดก่อนไม่สามารถเปรียบเทียบได้กับจำนวนของงวดปัจจุบันที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน เช่น กิจการถูกซื้อโดยกิจการอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีงวดบัญชีต่างกัน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถเปรียบเทียบจำนวนที่แสดงอยู่ในงวดบัญชีปัจจุบันกับข้อมูลในงวดบัญชีก่อนได้

งบการเงินโดยทั่วไปจะจัดทำขึ้นสำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี เสมอ แต่ในทางปฏิบัติกิจการบางกิจการอาจต้องการที่จะจัดทำงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาอื่น เช่น 52 สัปดาห์ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวไม่ทำให้งบการเงินแตกต่างไปจากงบการเงินของรอบระยะเวลา 1 ปี อย่างมีนัยสำคัญ

การรับรู้องค์ประกอบในงบการเงิน

องค์ประกอบของงบการเงิน เป็นการจัดประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจ ทั้งนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับฐานะการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่าย การรับรู้รายการในงบการเงินตามแม่บทบัญชี มีรายละเอียดดังนี้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 24 - 26)

การรับรู้ หมายถึง การแสดงรายการในงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนด้วยลักษณะตัวอักษรและจำนวนเงินพร้อมกับรวมจำนวนเงินนั้นในยอดรวมของงบการเงิน

การรับรู้รายการ หมายถึง การรวมรายการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบดุลและงบกำไรขาดทุน หากรายการนั้นเป็นไปตามความหมายขององค์ประกอบงบการเงิน และจะรับรู้เมื่อเข้าเงื่อนไขทุกข้อ ดังนี้

1. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของรายการดังกล่าว จะเข้า หรือออกจากกิจการ

2. รายการดังกล่าวมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ

หากกิจการมิได้รับรู้รายการในงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนทั้งที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ถือเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือ คำอธิบายเพิ่มเติม การรับรู้รายการตามองค์ประกอบงบการเงิน มีดังนี้

1. การรับรู้รายการสินทรัพย์ สินทรัพย์ควรรับรู้ในงบดุลเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้าง แน่ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจะเข้าสู่กิจการ และสินทรัพย์นั้นมีราคาทุน หรือมูลค่าที่ สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ

2. การรับรู้หนี้สิน หนี้สินควรรับรู้ในงบดุลเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของทรัพยากรจะออกจากกิจการเพื่อชำระภาระผูกพันที่ต้องชำระนั้นสามารถ วัดค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ

3. การรับรู้รายได้ รายได้ควรรับรู้ในงบกำไรขาดทุนเมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจใน อนาคตเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์หรือการลดลงของหนี้สิน และเมื่อกิจการสามารถ วัดค่าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างน่าเชื่อถือ

4. การรับรู้ค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายควรรับรู้ในงบกำไรขาดทุนเมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจใน อนาคตได้ลดลงเนื่องจากการลดลงของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน และเมื่อกิจการสามารถ วัดค่าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างน่าเชื่อถือ

การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงิน

การวัดมูลค่า หมายถึง การกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบ การเงินในงบดุล และงบกำไรขาดทุน แม้บทการบัญชีได้ให้แนวทางการวัดมูลค่าองค์ประกอบของ งบการเงินโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 27-28)

1. **ราคาทุนเดิม** หมายถึง การบันทึกสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่า เงินสดที่จ่ายไป หรือบันทึกด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งที่นำไปแลกเปลี่ยนทรัพย์สินมา ณ เวลาที่ได้มาซึ่ง สินทรัพย์นั้น และการบันทึกหนี้สินด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการก่อภาระผูกพัน หรือบันทึกด้วย

จำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น ภาษีเงินได้

2. ราคาทุนปัจจุบัน หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องจ่ายในขณะนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ชนิดเดียวกัน หรือสินทรัพย์ที่เท่าเทียมกัน และการแสดงหนี้สินด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องใช้ชำระภาระผูกพันในขณะนั้น

3. มูลค่าที่จะได้รับ หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่อาจได้มาในขณะนั้นหากกิจการขายสินทรัพย์โดยมิใช่การบังคับขาย และการแสดงรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ

4. มูลค่าปัจจุบัน หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคตซึ่งคาดว่าจะได้รับในการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และการแสดงหนี้สินด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายสุทธิซึ่งคาดว่าจะต้องจ่ายในการชำระหนี้สินภายใต้การดำเนินงานตามปกติของกิจการ

ส่วนประกอบของงบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน ได้กำหนดส่วนประกอบของงบการเงินที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วยงบการเงินดังนี้(สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 6)

1. งบดุล
2. งบกำไรขาดทุน
3. งบใดงบหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 3.1 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ
 - 3.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
4. งบกระแสเงินสด
5. นโยบายการบัญชี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ทั้งนี้นอกจากข้อมูลที่น่าเสนอในงบการเงินแล้ว กิจการควรจัดให้มีรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงิน โดยผู้บริหารของกิจการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำ และนำเสนองบการเงิน ได้อธิบายส่วนสำคัญของผลการดำเนินงานของกิจการ รวมทั้งฐานะการเงิน

และความไม่แน่นอนที่กิจการกำลังเผชิญอยู่ รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัย อิทธิพลสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ การตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของกิจการ รวมทั้งนโยบายการลงทุนเพื่อรักษาระดับ และเพิ่มผลการดำเนินงาน นโยบายจ่ายปันผล แหล่งเงินทุนของกิจการ นโยบายเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุน นโยบายบริหาร ความเสี่ยง จุดเด่น และทรัพยากรของกิจการที่ไม่ได้สะท้อนอยู่ในงบดุลภายใต้ข้อกำหนดของ มาตรฐานการบัญชี

1. งบดุล (balance sheet) งบดุลเป็นรายงานการเงินซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งงบการเงิน โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายของงบดุล ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบดุล หมายถึง งบที่แสดงถึงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ว่ามีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นเท่าใด (ไพบูลย์ ผจงวงศ์, 2547, หน้า 18)

งบดุล หมายถึง รายงานที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยแสดงให้ทราบว่ากิจการมีสินทรัพย์อะไรบ้าง และใครมีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์เหล่านั้น (อัญชลี พิพัฒน์เสริญ, 2545, หน้า 86)

จากความหมายของงบดุลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบดุล หมายถึง รายงานการเงินที่แสดงถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง เกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งรับรู้ และวัดมูลค่าตามองค์ประกอบของงบการเงิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สินทรัพย์ (assets) หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต โดยทรัพยากรที่อยู่ในการควบคุมของกิจการ อาจเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยง หรือไม่มีตัวตนก็ได้ หรือ สิทธิทางกฎหมาย กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ สิทธิเรียกร้อง เช่น ลูกหนี้ ที่คืน สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ และต้องให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดกระแสเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสดแก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น นำมาผลิตสินค้า หรือบริการ นำไปแลกกับสินทรัพย์อื่น นำไปชำระหนี้สิน หรืออาจนำสินทรัพย์มาแบ่งปันส่วนทุนให้กับเจ้าของ ทั้งนี้สินทรัพย์ต้องสามารถวัดมูลค่าตราเป็นตัวเลขเงินได้อย่าง เชื่อถือ

สินทรัพย์ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน ได้แบ่งสินทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 18)

1.1.1 สินทรัพย์หมุนเวียน (current assets) หมายถึง เงินสด หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย หรือขาย หรือใช้หมดไปในการดำเนินงาน และกิจการคาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นภายใน 1 ปี หรือ 1 วงจรดำเนินงาน หรือรอบระยะเวลาการดำเนินงาน ตามปกติโดยทั่วไปมักแสดงในงบดุล โดยเรียงตามลำดับรายการที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายไว้ ก่อนหลังดังนี้

1.1.1.1 เงินสด และเงินฝากธนาคาร (cash on hand and at banks) หมายถึง ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่กิจการมีอยู่ เช็คที่ยังมิได้นำฝาก เช็คเดินทาง คราฟต์ของ ธนาคาร ธนาณัติ และเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน

1.1.1.2 เงินลงทุนระยะสั้น (short-term investments) หมายถึง หลักทรัพย์ที่ซื้อจากเงินสดที่กิจการเหลือใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลตอบแทนจากเงินลงทุนนั้น และเป็นหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด และฝ่ายจัดการจะขายเมื่อต้องการใช้เงินสด หรือเงินลงทุนประเภทนี้อาจเรียกว่าหลักทรัพย์ในความต้องการตลาด (marketable securities) ซึ่งต้องระบุว่าเป็นประเภทหนี้ หรือประเภททุน และซื้อมาเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อค้า หรือเพื่อขายด้วย

1.1.1.3 ลูกหนี้การค้า (accounts receivable) หมายถึง จำนวนเงินที่ บุคคลภายนอกหรือกิจการที่ค้างชำระค่าสินค้าหรือบริการที่กิจการได้ขายไปตามปกติ โดยปกติ ลูกหนี้การค้ามีอายุไม่เกิน 1 ปี นอกจากลูกหนี้การค้าแล้ว กิจการอาจมีลูกหนี้อันเกิดจากกรณีอื่น ๆ เช่น ให้นำบุคคลอื่นกู้เงินมีกำหนดใช้คืนภายใน 1 ปี เงินที่ให้พนักงานของกิจการยืม ลูกหนี้ที่เกิดขึ้น ในกรณีนี้เรียกว่า ลูกหนี้อื่น ๆ ให้แสดงรายการแยกต่างหากจากลูกหนี้การค้า

1.1.1.4 ตัวเงินรับ (notes receivable) หมายถึง ตราสาร หรือสัญญา อันเป็นลายลักษณ์อักษร อันได้แก่ ตัวแลกเงิน (bill of exchange) และตัวสัญญาใช้เงิน (promissory note) ซึ่งผู้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้โดยปราศจากเงื่อนไขในกำหนดเวลาที่แน่นอน อาจจะมีดอกเบี้ยระบุไว้ด้วยก็ได้ ให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินตามตัวนั้น ซึ่งเรียกว่า ผู้รับเงิน ตัวเงิน รับจึงเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งของผู้รับเงิน เป็นหลักฐานแสดงสิทธิที่ได้รับเงินในกำหนดเวลาที่แน่นอน ตัวเงินรับอาจโอนให้บุคคลหรือกิจการอื่นได้ หรือถ้าต้องการใช้เงินก่อนตัวครบ กำหนดก็อาจจะนำตัวเงินรับไปขายลดให้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินได้

1.1.1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (short-term loan to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ ในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ

1.1.1.6 สินค้าคงเหลือ (merchandise inventory) หมายถึง ของที่ซื้อ หรือได้มาเพื่อขายโดยมิได้มีการแปรสภาพของมัน ส่วนกิจการที่ผลิตสินค้าจำหน่ายเองเรียกสินค้า คงเหลือว่า ของคงเหลือ (inventories) ซึ่งมีความหมายรวมถึงสินค้าสำเร็จรูป คือ สินค้าที่ผลิตเสร็จ แล้ว งานระหว่างทำ วัตถุดิบ และวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตเพื่อขายตามปกติของกิจการ

1.1.1.7 วัสดุสำนักงาน (office supplies) หมายถึง วัสดุที่ใช้ในสำนักงาน หรือในร้านค้าและสามารถใช้หมดภายใน 1 ปี เช่น เครื่องเขียน กระดาษ แสตมป์ ถุงกระดาษห่อสินค้า ฯลฯ เมื่อใช้วัสดุสำนักงานหมดไป กิจการจะตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน เรียกว่าวัสดุสำนักงานใช้ไป

1.1.1.8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (other current assets) หมายถึง ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า รายได้ค้างรับ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใดนอกเหนือจากที่แสดงรายการ 1.1.1.1 – 1.1.1.7 ดังนี้

1) รายได้ค้างรับ (accrued revenue) หมายถึง รายได้อื่น ๆ ของกิจการที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้รับเงิน เช่น ร้านสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง รายได้ปกติของร้านคือ ค่าขายสินค้า ร้านนี้อาจจะให้คนอื่นเช่าเนื้อที่บางส่วนของร้านทำเป็นร้านขายอาหาร รายได้ที่เกิดขึ้นคือ ค่าเช่ารับ ถ้ากิจการทำงบการเงินในวันสิ้นงวด และผู้เช่ายังไม่ได้ชำระเงินค่าเช่า กิจการจะมีรายได้ค้างรับเกิดขึ้น

2) ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า (prepaid expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปก่อนสำหรับสินทรัพย์ หรือบริการที่จะได้รับประโยชน์ในอนาคต และจะใช้หมดไปในระยะเวลาอันสั้น มักจะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า เป็นต้น

1.1.2 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (non-current assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ หรือขาย หรือใช้หมดไปในการดำเนินงาน และกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์เกินกว่าระยะเวลา 1 ปี หรือ 1 วงจรดำเนินงาน หรือรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนแบ่งได้ ดังนี้

1.1.2.1 เงินลงทุนระยะยาว (long-term investments) หมายถึง เงินลงทุนซื้อหุ้น หุ้นกู้ของบริษัทอื่น ซึ่งซื้อไว้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมบริษัทนั้น หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีกับธุรกิจอื่น พันธบัตรรัฐบาล หรือหุ้นกู้ในบริษัทอื่น ซึ่งซื้อไว้เพื่อให้ได้รับผลตอบแทน คือ ดอกเบี้ย อันเป็นรายได้อย่างหนึ่งของกิจการ ที่ดิน อาคารที่ซื้อไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในเวลาข้างหน้า โดยให้ผู้อื่นเช่า เงินที่กักไว้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะ เช่น เพื่อไถ่ถอนหนี้สินระยะยาว เงินจำนวนนี้อาจนำไปฝากธนาคาร หรือซื้อหลักทรัพย์ ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทนระหว่างที่ยังไม่ได้ใช้เงินจำนวนนี้

1.1.2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (long-term loan to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ในลักษณะอื่นใดซึ่งไม่จัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

1.1.2.3 เงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย (investments for using the equity method) หมายถึง เงินลงทุนในบริษัทร่วมหรือบริษัทย่อยซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสียที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี

1.1.2.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (property, plant and equipment) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตน และลักษณะคงทนถาวรที่ใช้ในการดำเนินงาน และใช้ได้อย่างยาวนานกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติ เป็นสินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงาน มิได้มีไว้เพื่อขาย สินทรัพย์ถาวรเหล่านี้ได้แก่

1) ที่ดิน (land) หมายถึง ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น เป็นที่ก่อสร้างสำนักงาน โรงงาน โรงเก็บสินค้า และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ฯลฯ

2) อาคาร (building) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งรวมทั้งอาคารสำนักงาน และโรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้า

3) อุปกรณ์ (equipment) หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้ในโรงงาน เครื่องจักรต่าง ๆ และเครื่องใช้ภายในสำนักงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางสินค้า เครื่องตกแต่งร้านค้า เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคิดเลข หรือเครื่องคำนวณ ตู้เก็บเอกสาร เครื่องตกแต่งต่าง ๆ ภายในสำนักงาน ฯลฯ

1.1.2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (intangible assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างหรือตัวตน แต่มีมูลค่าในรูปตัวเงิน เช่น ค่าความนิยม สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า สัมปทาน

1) ค่าความนิยม (goodwill) หมายถึง คุณค่า หรือความสามารถในการบริหารงานได้อย่างน่าเชื่อถือจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างยาวนาน มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีการขายกิจการ

2) สิทธิบัตร (patent) หมายถึง สิทธิพิเศษที่กฎหมายกำหนดในช่วงระยะเวลาจำกัดให้เจ้าของสิทธิบัตรมีสิทธิเด็ดขาด หรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์จากการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับจากสิทธิบัตรนั้น

3) เครื่องหมายการค้า (trademark) หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมาย หรือเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

4) ลิขสิทธิ์ (copyright) หมายถึง สิทธิที่มอบให้กับบุคคล หรือคณะบุคคลในการคัดลอก พิมพ์ จำหน่าย ในงานด้านวรรณกรรม และศิลปกรรม เช่น บทประพันธ์ หนังสือ รูปภาพ

5) สัมปทาน (franchise) หมายถึง สัญญาที่รัฐบาลได้มอบให้กับบุคคล หรือคณะบุคคลให้เข้าดำเนินงานในสินทรัพย์ของรัฐบาลตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น สัมปทานป่าไม้ สัมปทานเหมืองแร่ สัมปทานน้ำมัน

1.1.2.6 สินทรัพย์อื่น (other assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งไม่ได้นับรวมอยู่ในสินทรัพย์หมุนเวียน และสินทรัพย์ที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าระยะยาว หรือค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี ฯลฯ ปกติในงบดุลแสดงสินทรัพย์ไม่มีตัวตนไว้ภายใต้หัวข้อเดียวกับสินทรัพย์อื่น

1.2 หนี้สิน (liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ภาระผูกพันหมายถึง หน้าที่ หรือ ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ ภาระผูกพันอาจมีผลบังคับตามกฎหมาย กิจการต้องชำระทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อชำระภาระผูกพันในปัจจุบันตามข้อกำหนดในสัญญา อย่างไรก็ตาม การชำระภาระผูกพันในปัจจุบันอาจเกิดได้โดยการจ่ายเงินสด การโอนสินทรัพย์อื่น ๆ การให้บริการ การเปลี่ยนภาระผูกพันเดิมเป็นภาระผูกพันใหม่ การแปลงหนี้ให้เป็นทุน หรือภาระผูกพันอาจสิ้นสุดลงด้วยวิธีอื่น เช่น การที่เจ้าหนี้ยกหนี้ให้ หนี้สินได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.2.1 หนี้สินหมุนเวียน (current liabilities) หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หนี้สินหมุนเวียนจะชำระด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนหรือด้วยการก่อหนี้สินระยะสั้นอื่นแทน การแสดงรายการหนี้สินในงบดุลนิยมเรียงตามลำดับระยะเวลาการชำระหนี้ก่อนหลังหนี้ ซึ่งจะต้องชำระเร็วที่สุดจะเรียงเป็นรายการแรก หรือเรียงตามความสำคัญของรายการดังนี้

1.2.1.1 เงินเบิกเกินบัญชี และเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน (bank overdraft and short-term loans from financial institutions) หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ฝากเป็นหนี้ธนาคาร อันเกิดจากการสั่งจ่ายเงินเกินกว่าจำนวนที่ฝากไว้ ส่วนเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน หมายถึง หนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน

1.2.1.2 เจ้าหนี้การค้า (accounts payable) หมายถึง พันธะหรือจำนวนเงินที่กิจการจะต้องชำระค่าสินค้าหรือบริการที่ได้รับปกติเกิดขึ้นกรณีซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ ถ้ากิจการมีเจ้าหนี้น้อยรายอาจแยกแสดงการบันทึกเป็นราย ๆ ในบัญชี และในงบดุล แต่ถ้ามีเจ้าหนี้จำนวนมากรายให้ลงบัญชีเดียวกัน และงบดุลแสดงเป็นยอดเดียว

1.2.1.3 ตัวเงินจ่าย (notes payable) หมายถึง คำมั่นสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยกิจการรับรองที่จะจ่ายเงินตามจำนวนเงินในตัวพร้อมทั้งดอกเบี้ย (ถ้ามี) เป็นจำนวนแน่นอนโดยปราศจากเงื่อนไขให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งในกำหนดเวลาที่แน่นอน การรับรองอาจรับรองในกรณีการกู้เงิน ซื้อสินค้าหรือสินทรัพย์อื่น อาจรับรองในรูปตัวสัญญาใช้เงิน หรือตั๋วแลกเงินอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นพันธะของกิจการที่ต้องชำระเงินตามตัวให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงิน

1.2.1.4 ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี (current portion of long-term loans) หมายถึงเงินกู้ยืมระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระคืนในงวดบัญชีถัดไป

1.2.1.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (short-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินทรองจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน นอกจากหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ

1.2.1.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น ๆ (other current liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า และหนี้สินหมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการ 1.2.1.1 – 1.2.1.5

1) ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (accrued expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ให้ประโยชน์แก่กิจการแล้ว แต่ยังไม่ได้ชำระเงินในวันทางบดุล เช่น ค่าเช่าค้างจ่าย ค่าน้ำค่าไฟ ค้างจ่าย ค่าแรงค้างจ่าย

2) เงินปันผลค้างจ่าย (accrued dividends) หมายถึง ส่วนของกำไรที่แบ่งให้แก่ผู้ถือหุ้นซึ่งได้มีการประกาศจ่ายแล้ว แต่ยังไม่ได้จ่ายให้ผู้ถือหุ้นในวันปิดบัญชี

3) รายได้รับล่วงหน้า (revenue received in advance or unearned revenue) หมายถึง หนี้สินที่เกิดจากการที่กิจการรับเงินไว้ล่วงหน้าสำหรับค่าสินค้า หรือบริการที่ยังมิได้ให้ลูกค้า จึงเกิดเป็นพันธะแก่กิจการที่จะต้องส่งมอบสินค้า หรือบริการให้แก่ลูกค้าต่อไปในอนาคต

1.2.2 หนี้สินไม่หมุนเวียน (non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระเงินเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ อาจเกิดจากการกู้ยืมเงินมาใช้ในกิจการเพื่อซื้อสินทรัพย์ที่มีราคาสูง หนี้สินไม่หมุนเวียนได้แก่ ตัวเงินจ่ายระยะยาว เงินกู้ระยะยาว เงินกู้ หุ้นกู้ ฯลฯ

1.2.2.1 หุ้นกู้ (bonds payable) หมายถึง การจัดหาเงินทุนอย่างหนึ่งของกิจการโดยแบ่งจำนวนเงินออกเป็นหุ้นตามมูลค่าที่ต้องการ ราคาหุ้นแต่ละหุ้นกิจการเป็นผู้

กำหนดขึ้น ในมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน และจำหน่ายให้แก่บุคคลภายนอกที่สนใจจะลงทุน หุ้นที่มีอายุไถ่ถอนคืนเกินกว่า 1 ปี ระหว่างที่หุ้นกู้ยังไม่ครบกำหนดไถ่ถอนผู้ถือหุ้นซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการจะได้รับดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน ใบหุ้นกู้ระบุอัตราดอกเบี้ยไว้แน่นอน และจะมีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ

1.2.2.2 เงินกู้ (loans) หมายถึง เงินกู้ที่มีการนำสินทรัพย์บางอย่างของกิจการไปจำนองเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้ให้กู้ ถ้ากิจการไม่จ่ายชำระหนี้ตามกำหนด ผู้ให้กู้มีสิทธิ์บังคับเอาสินทรัพย์ที่จำนองไปขาย และนำเงินมาชำระหนี้ได้หรือยึดสินทรัพย์ที่จำนองได้

1.2.2.3 เงินกู้ยืมระยะยาวจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (long-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่บริษัทกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด ซึ่งจัดเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน

1.2.2.4 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น (other long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งจากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระคืนเกินกว่า 1 ปี ทั้งนี้ไม่รวมหนี้สินที่แสดงรายการ 1.2.2.1 - 1.2.2.3

1.2.2.5 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (other non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินหมุนเวียนอื่นนอกจากที่แสดงไว้ในรายการ 1.2.2.1 - 1.2.2.4

1.3 ส่วนของเจ้าของ (owners' equities) หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว โดยขอกว่าถึงกิจการค้า 3 ลักษณะด้วยกัน คือ กิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด การแสดงส่วนของผู้เป็นเจ้าของในแต่ละกิจการแตกต่างกันดังนี้

1.3.1 กิจการเจ้าของคนเดียว ส่วนของผู้เจ้าของประกอบด้วยเงินลงทุนเริ่มแรก การเพิ่มทุน การถอนทุน เบิกใช้ส่วนตัว และผลกำไรหรือขาดทุนประจำงวด การแสดงรายการส่วนของผู้เจ้าของในงบดุล หรืองบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

ส่วนของผู้เจ้าของ

ทุน	XXX
หัก เบิกใช้ส่วนตัว	XXX
	XXX
บวก กำไรสุทธิ	XXX
	XXX

1.3.2 ห้างหุ้นส่วน ส่วนของผู้เจ้าของในกิจการห้างหุ้นส่วน แสดงการลงทุนและส่วนได้ส่วนเสียของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนต่างหากจากกัน ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน

ประกอบด้วยเงินลงทุน การเพิ่มทุน การถอนทุน ส่วนรายการเกี่ยวกับส่วน ได้ส่วนเสียของผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นจะแสดงในบัญชีหุ้นส่วน (drawing account) ของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน บัญชีหุ้นส่วนจะบันทึกเกี่ยวกับการเบิกใช้ส่วนตัว ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเงินเดือนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ทำงานให้ห้างหุ้นส่วน เป็นต้น ส่วนของเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนเรียกว่าส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน (partners' equities) ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบด้วยทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน และกำไรสุทธิที่ยังไม่แบ่ง ส่วนบัญชีหุ้นส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน ถ้าแสดงยอดดุลเดบิตจะแสดงไว้ภายใต้หัวข้อลูกหนี้ และเงินให้กู้ยืมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน แต่ถ้าแสดงยอดดุลทางด้านเครดิตจะแสดงไว้ภายใต้หัวข้อเจ้าหนี้ และเงินกู้ยืมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน งบดุลของห้างหุ้นส่วนแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน ดังนี้

ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุน-ก	XXX
ทุน-ข	XXX
กำไรสุทธิที่ยังไม่แบ่ง	<u>XXX</u>
	<u>XXX</u>

1.3.3 บริษัทจำกัด ผู้ลงทุนหรือเจ้าของบริษัทจำกัด เรียกว่า ผู้ถือหุ้น (shareholders) กิจกรรมประเภทนี้จะแบ่งทุนของบริษัทออกเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นได้รับส่วนแบ่งกำไรในรูปของเงินปันผล (dividend) ซึ่งแบ่งมาจากยอดกำไรสะสม (retained earnings) บริษัทจะจ่ายเงินปันผลได้เมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท งบดุลของบริษัทจะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนของผู้ถือหุ้นดังต่อไปนี้

1.3.1 ทุนเรือนหุ้น (share capital) หมายถึง ทุนของบริษัทซึ่งแบ่งเป็นหุ้นสามัญ และหุ้นบุริมสิทธิ โดยปกติทุนเรือนหุ้นจะหมายถึงหุ้นสามัญ

1.3.1.1 ทุนจดทะเบียน (authorized share capital) หมายถึง ทุนที่จดทะเบียนตามกฎหมายให้แสดงชนิดของหุ้น จำนวน และมูลค่าหุ้นที่จดทะเบียนของหุ้นแต่ละชนิด

1.3.1.2 ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว (issued and paid-up share capital) หมายถึง หุ้น และมูลค่าหุ้นที่นำออกจำหน่าย และเรียกให้ผู้ถือหุ้นชำระมูลค่าหุ้นแล้ว ให้แสดงแต่ละชนิด ในกรณีที่มีการให้สิทธิพิเศษได้แก่ หุ้นบุริมสิทธิให้แสดงไว้ด้วย

1.3.2 ส่วนเกินทุน (premium on equity) ส่วนเกินทุนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.3.2.1 ส่วนเกินมูลค่าหุ้น (premium on share capital) หมายถึง เงินค่าหุ้นส่วนที่สูงกว่ามูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นสามัญ และหุ้นบุริมสิทธิ

1.3.2.2 ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ (revaluation surplus) หมายถึง ส่วนที่กิจการประเมินราคาสินทรัพย์ให้เพิ่มสูงขึ้นจากราคาค้นทุนเดิมที่กิจการถือครองอยู่

1.3.3 กำไรสะสม (retained earnings) หมายถึง กำไรที่ยังไม่ได้แบ่งปัน และยังสะสมไว้ในกิจการ บางครั้งอาจเป็นขาดทุนสะสม (deficit) ได้ กำไรสะสมที่แสดงในงบดุล นิยมแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.3.3.1 จัดสรรแล้ว (appropriated) หมายถึง การจัดสรรกำไรสะสมไว้เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง แบ่งได้ดังนี้

1) สำรองตามกฎหมาย (legal reserves) หมายถึง เงินสำรองที่กักไว้จากกำไรสุทธิก่อนจ่ายเงินปันผลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

2) สำรองอื่น (other reserves) หมายถึง เงินสำรองที่จัดสรรจากกำไรสะสมเพื่อการใด ๆ ตามมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ให้แยกแสดงออกเป็นส่วนประเภท เช่น สำรองเพื่อขยายกิจการ เป็นต้น

1.3.3.2 ยังไม่ได้จัดสรร (unappropriated) หมายถึง กำไรสะสมและกำไรสุทธิ ของระยะเวลาบัญชีปัจจุบันคงเหลือหลังจากการจัดสรร ในกรณีที่มียอดดุลสุทธิเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินในเครื่องหมายวงเล็บ

การแสดงรายการส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุลเป็นดังนี้

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนเรือนหุ้น

ทุนจดทะเบียน XXX

ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว XXX

ส่วนเกินทุน

ส่วนเกินมูลค่าหุ้น XXX

ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ XXX XXX

กำไรสะสม

จัดสรรแล้ว

สำรองตามกฎหมาย XX

สำรองอื่น XX XX

ยังไม่ได้จัดสรร
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น

XX
XXX

จากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาจัดทำงบดุลได้ 2 รูปแบบ คือ แบบ
รายงาน และแบบบัญชี โดยแสดงตัวอย่างได้ ดังนี้
ตัวอย่างอย่างงบดุลแบบรายงาน แสดงได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x2 และ 25x1

หมายเหตุ	พ.ศ.25x2	พ.ศ.25x1
	บาท	บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	XX	XX
เงินลงทุนระยะสั้น	XX	XX
ลูกหนี้และตัวเงินรับการค้า-สุทธิ	XX	XX
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
สินค้าคงเหลือ	XX	XX
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	XX	XX
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
เงินลงทุนในบริษัทร่วม	XX	XX
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์- สุทธิ	XX	XX
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	XX	XX
สินทรัพย์อื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมสินทรัพย์	<u>XX</u>	<u>XX</u>

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด
งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x2 และ 25x1

	พ.ศ.25x2	พ.ศ.25x1
หมายเหตุ	บาท	บาท
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน	XX	XX
เจ้าหนี้การค้า	XX	XX
ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	XX	XX
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน	XX	XX
เงินกู้ยืมระยะยาวจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
เงินกู้ยืมระยะยาว	XX	XX
หนี้สินอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมหนี้สิน	XX	XX
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุนเรือนหุ้น	XX	XX
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	XX	XX
ส่วนต่ำกว่าทุนจากการด้อยค่าของเงินลงทุน	(XX)	(XX)
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์	XX	XX
ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	XX	XX
กำไรสะสม	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>XX</u>	<u>XX</u>

ภาพที่ 2.1 งบดุลแสดงแบบรายงาน

ที่มา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 33-34)

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของงบดุลแบบบัญชี แสดง ได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x2 และ 25x1

	25x2	25x1		25x2	25x1
	บาท	บาท		บาท	บาท
สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	XX	XX	หนี้สินหมุนเวียน		
เงินลงทุนระยะสั้น	XX	XX	เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืม		
ลูกหนี้และตัวเงินรับการค้า-สุทธิ	XX	XX	จากสถาบันการเงิน	XX	XX
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่			เจ้าหนี้และตัวเงินจ่ายการค้า	XX	XX
เกี่ยวข้องกัน	XX	XX	ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึง		
สินค้าคงเหลือ	XX	XX	กำหนดชำระภายในหนึ่งปี	XX	XX
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>	เงินกู้ยืมระยะสั้นจากกิจการที่		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	XX	XX	เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่			หนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
เกี่ยวข้องกัน	XX	XX	รวมหนี้สินหมุนเวียน	XX	XX
เงินลงทุนในบริษัทร่วม	XX	XX	เงินกู้ยืมระยะยาวจากกิจการที่		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	XX	XX	เกี่ยวข้องกัน	XX	XX
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	XX	XX	เงินกู้ยืมระยะยาว	XX	XX
สินทรัพย์อื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>	หนี้สินอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมสินทรัพย์	<u>XX</u>	<u>XX</u>	รวมหนี้สิน	XX	XX
			ส่วนของผู้ถือหุ้น		
			ทุนเรือนหุ้น	XX	XX
			ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	XX	XX
			ส่วนเกินทุนจากการตีราคา		
			สินทรัพย์	XX	XX
			ผลต่างการแปลงค่างบการเงิน	XX	XX
			กำไรสะสม	<u>XX</u>	<u>XX</u>
			รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
			รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>XX</u>	<u>XX</u>

ภาพที่ 2.2 งบดุลแสดงแบบบัญชี

2. **งบกำไรขาดทุน (income statement)** เป็นรายงานการเงินซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของงบการเงิน โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายของงบกำไรขาดทุน ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดเวลาหนึ่ง มีองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงาน เช่น รายได้ และค่าใช้จ่าย (ธนชัย ยมจินดา, ครรชณี บุญเหมือนใจ, 2547, หน้า 49)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานสำหรับงวดบัญชีหนึ่งว่ากิจการมีรายได้ และค่าใช้จ่ายเท่าใด ถ้ารายไ้มากกว่าค่าใช้จ่ายคือกำไร ถ้าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายไคือขาดทุน (ไพบุลย์ ผจงวงศ์, 2547, หน้า 18)

จากความหมายงบกำไรขาดทุนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบกำไรขาดทุน หมายถึง รายงานการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในงวดบัญชี เกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย ในกรณีที่รายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายผลต่างที่ได้จะเป็นกำไร และในกรณีที่รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายผลต่างที่ได้จะเป็นขาดทุน ทั้งนี้งบกำไรขาดทุนแสดงองค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 รายได้ (revenues) หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในงวดบัญชีในรูปกระแสเข้า หรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของรายได้ดังกล่าวรวมถึงรายการกำไร และรายได้ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตามปกติของกิจการ รายได้ดังกล่าว ได้แก่ รายได้จากการขาย รายได้ค่าธรรมเนียม รายได้ดอกเบี้ย รายได้เงินปันผล รายได้ค่าเช่า ฯลฯ ตามวัตถุประสงค์ทางการค้าตามปกติของกิจการ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

2.1.1 รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของบริษัทเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภทเช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากบริการ

2.1.2 รายได้อื่น (other incomes) หมายถึง รายได้จากการทำงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการ 2.1.1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขาย เงินลงทุน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น ในกรณีที่มิใช่ค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ กรณีที่ยอดสุทธิเป็นผลขาดทุนให้แสดงไว้ในค่าใช้จ่ายอื่น

2.1.3 ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย (share of profits from investments for using the equity method) หมายถึง ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสียตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี

2.2 ค่าใช้จ่าย (expenses) หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออกหรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สินอันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการแบ่งปันส่วนทุนให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

2.2.1 ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขายโดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการ เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ

2.2.2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย

2.2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น (other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงานในกรณีที่มีรายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

2.2.4 ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย (share of losses from investments for using the equity method) หมายถึง ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสียตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี

2.4 ดอกเบี้ยจ่าย (interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินลงทุน

2.5 ภาษีเงินได้ (income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

2.6 กำไรขั้นต้น (gross profit) หมายถึง ส่วนของรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการสุทธิที่สูงกว่าต้นทุนขายและหรือต้นทุนของการให้บริการ

2.7 กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการ (profit (loss) from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการซึ่งไม่รวมรายได้อื่นและค่าใช้จ่ายอื่น

2.8 กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน (profit (loss) from operations) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการที่รวมรายได้อื่นและหักค่าใช้จ่ายอื่น

2.9 กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและก่อนภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

2.10 กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร ขาดทุน จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของบริษัท หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว

2.11 รายการพิเศษ - สุทธิ (Extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือ ภัยธรรมชาติอย่างอื่น รายการพิเศษนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

2.12 กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

2.13 กำไรต่อหุ้น (earnings per share) การคำนวณกำไรต่อหุ้นตามวิธีการคำนวณให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องกำไรต่อหุ้น หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ โดยแสดงแยกเป็น

2.13.1 กำไร ขาดทุน จากกิจกรรมตามปกติ (profit (loss) from ordinary activities)

2.13.2 รายการพิเศษ – สุทธิ (extraordinary items, net)

2.12.3 กำไร ขาดทุน สุทธิ (net profit (loss))

จากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาจัดทำงบกำไรขาดทุนได้ 2 รูปแบบ คือ แบบขั้นตอนเดียว และแบบหลายชั้น แสดงได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x2 และพ.ศ. 25x1

	พ.ศ.25x2	พ.ศ.25x1
หมายเหตุ	บาท	บาท
รายได้		
รายได้จากการขาย	XX	XX
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	XX	XX
รายได้อื่น	XX	XX
ส่วนแบ่งกำไรในบริษัทร่วม	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมรายได้	XX	XX
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ต้นทุนขาย	XX	XX
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	XX	XX
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานอื่น	XX	XX
รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	<u>XX</u>	<u>XX</u>
รวมค่าใช้จ่าย	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	XX	XX
ดอกเบี้ยจ่าย	(XX)	(XX)
ภาษีเงินได้	<u>(XX)</u>	<u>(XX)</u>
กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ	XX	XX
รายการพิเศษ – สุทธิ	<u>(XX)</u>	<u>(XX)</u>
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>XX</u>	<u>XX</u>

ภาพที่ 2.3 งบกำไรขาดทุนแบบขั้นตอนเดียว

ที่มา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 35)

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของงบกำไรขาดทุนแบบหลายชั้น แสดงได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x2 และพ.ศ. 25x1

	พ.ศ.25x2	พ.ศ.25x1
หมายเหตุ	บาท	บาท
รายได้จากการขาย	XX	XX
หัก ต้นทุนขาย	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไรขั้นต้น	XX	XX
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) จากการขาย	XX	XX
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	XX	XX
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน	XX	XX
ส่วนแบ่งกำไรในบริษัทร่วม	XX	XX
รายได้อื่น	XX	XX
หัก รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	XX	XX
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	XX	XX
ภาษีเงินได้	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ	XX	XX
หัก รายการพิเศษ – สุทธิจากภาษีเงินได้	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>XX</u>	<u>XX</u>

ภาพที่ 2.4 งบกำไรขาดทุนแบบหลายชั้น

ที่มา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 36)

3. **งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น** การเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้นระหว่างต้นงวดกับปลายงวดสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของสินทรัพย์สุทธิ หรือความมั่งคั่งของกิจการในระหว่างงวดภายใต้เกณฑ์การวัดค่าที่กิจการใช้ซึ่งเปิดเผยอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงกำไร และขาดทุน ทั้งหมดที่เกิดจากกิจกรรมของกิจการในระหว่างงวดบัญชี หากไม่รวมรายการที่เกี่ยวข้องกับผู้เป็นเจ้าของ ทั้งนี้กิจการต้องเลือกแสดงรายการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

3.1 **งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น** (statement of changes in equity) เป็นงบการเงินที่แสดงให้เห็นว่าระหว่างงวดบัญชีที่ผ่านมากิจการมีสินทรัพย์สุทธิเพิ่มขึ้น หรือลดลงเท่าใด และจากแหล่งใด โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง งบแสดงแหล่งที่มา และการใช้ทรัพยากรการเงินของกิจการระหว่างงวดเวลาหนึ่ง (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538, หน้า 85)

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง งบการเงินที่แสดงรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงจากต้นงวดบัญชีไปจนถึงสิ้นงวดบัญชีของทุกรายการในส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแยกแสดงแต่ละรายการตามประเภทของรายการนั้น (สุวิมล เหลืองประเสริฐ, 2548, หน้า 467)

จากความหมายงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง งบการเงินที่แสดงรายละเอียดถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง จากต้นงวดบัญชีไปจนถึงสิ้นงวดบัญชี โดยแยกแสดงแต่ละรายการตามประเภทของรายการนั้น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งต้องแสดงรายการ ดังนี้

3.1.1 กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดบัญชี

3.1.2 รายได้ ค่าใช้จ่าย รายการกำไรขาดทุนแต่ละรายการที่กำหนดให้รับรู้โดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้นตามมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น โดยให้แสดงยอดรวมของรายการเหล่านั้นไว้ด้วย

3.1.3 ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและการแก้ไขข้อผิดพลาด

3.1.4 รายการเกี่ยวกับเงินทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้น และการแบ่งปันส่วนกำไรให้ผู้ถือหุ้น

3.1.5 ยอดคงเหลือของกำไรหรือขาดทุนสะสม ณ วันต้นงวด และ ณ วันที่
ในงบดุลรวมถึงรายการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด

3.1.6 รายการกระทบยอดในส่วนทุนแต่ละประเภท ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และ
สำรองแต่ละชนิดระหว่างต้นงวดกับปลายงวด โดยให้แยกแสดงการเปลี่ยนแปลงของแต่ละรายการ
ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x2 และพ.ศ. 25x1

	หน่วย : บาท				กำไร	รวม
	ทุนเรือน หุ้น	ส่วนเกิน มูลค่าหุ้น	ส่วนเกิน (ส่วนต่ำกว่า) ทุนอื่น	ผลต่างจาก การแปลง ค่าบการเงิน	สะสม	
	_____	_____	_____	_____	_____	_____
ยอดคงเหลือ ณ 31 ธันวาคม 25x0	X	X	X	X	X	X
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาด					(X)	(X)
ยอดคงเหลือที่ปรับปรุงแล้ว	X	X	X	(X)	X	X
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์			X			X
ส่วนต่ำกว่าทุนจากการด้อยค่าของ เงินลงทุน			(X)			(X)
ผลต่างจากการแปลงค่าบการเงิน				(X)		(X)
รายการที่ยังไม่รับรู้ในงบกำไรขาดทุน			(X)	(X)		(X)
กำไรสุทธิประจำปีงวด					X	X
เงินปันผลจ่าย					(X)	(X)
หุ้นทุนที่ออกจำหน่าย	X	X				X
ยอดคงเหลือ ณ 31 ธันวาคม 25x1	X	X	X	(X)	X	X
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์			X			X
ส่วนต่ำกว่าทุนจากการด้อยค่าของ เงินลงทุน			(X)			(X)
ผลต่างจากการแปลงค่าบการเงิน				(X)		(X)
รายการที่ยังไม่รับรู้ในงบกำไรขาดทุน			X	(X)		X

กำไรสุทธิประจำงวด					X	X
เงินปันผลจ่าย					(X)	(X)
หุ้นทุนที่ออกจำหน่าย	X	X				X
ยอดคงเหลือ ณ 31 ธันวาคม 25x1	X	X	X	(X)	X	X

ภาพที่ 2.5 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
 ที่มา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 37)

3.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (comprehensive income statement) เป็นงบที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของกำไรขาดทุน โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายของงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หมายถึง งบการเงินที่แสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแสดงรายการกำไร และขาดทุนที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวด และที่รับรู้โดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้นที่กำหนดโดยมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น รวมทั้งผลสะสมจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือแก้ไขข้อผิดพลาด แต่ไม่แสดงรายการเกี่ยวกับเงินทุนที่ได้รับหรือจ่ายให้ผู้ถือหุ้น และไม่ต้องแยกแสดงยอดต้นงวด และการกระทบยอดทุก ๆ รายการในส่วนทุน การแสดงรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ให้แสดงด้วยยอด ณ วันที่ในงบดุล (สุวิมล เหลืองประเสริฐ, 2548, หน้า 472)

จากความหมายงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หมายถึง งบการเงินที่แสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแสดงรายการกำไร และขาดทุนที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวดบัญชี และที่รับรู้โดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้นที่กำหนดโดยมาตรฐานฉบับอื่นรวมทั้งผลสะสมจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือแก้ไขข้อผิดพลาด โดยการแสดงรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ให้แสดงด้วยยอด ณ วันที่ในงบดุล ดังนี้

3.2.1 กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดบัญชี

3.2.2 รายได้ ค่าใช้จ่าย รายการกำไรขาดทุนแต่ละรายการที่กำหนดให้รับรู้โดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้นตามมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น โดยให้แสดงยอดรวมของรายการเหล่านั้นไว้ด้วย

3.2.3 ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและการแก้ไขข้อผิดพลาด

นอกจากนี้กิจการเลือกแสดงงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้เป็นหมายเหตุประกอบงบการเงิน

3.2.4 รายการเกี่ยวกับเงินลงทุนที่ได้รับจากเจ้าของ และการแบ่งปันส่วนทุนให้เจ้าของ

3.2.5 ยอดคงเหลือของกำไรหรือขาดทุนสะสม ณ วันต้นงวด และ ณ วันที่ในงบดุลรวมถึงรายการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด

3.2.6 รายการกระทบยอดในส่วนทุนแต่ละประเภท ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และตำรองแต่ละชนิดระหว่างต้นงวดกับปลายงวด โดยให้แยกแสดงการเปลี่ยนแปลงของแต่ละรายการต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แสดงได้ดังนี้

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x2 และพ.ศ. 25x1

	พ.ศ.25x2	พ.ศ.25x1
	บาท	บาท
รายการที่ยังไม่รู้ในงบกำไรขาดทุน		
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์	XX	XX
ส่วนต่ำกว่าทุนจากการด้อยค่าของเงินลงทุน	(XX)	(XX)
ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	<u>(XX)</u>	<u>(XX)</u>
รวมรายการที่ยังไม่รู้ในงบกำไรขาดทุน	XX	XX
กำไร (ขาดทุน) สุทธิสำหรับงวด	<u>XX</u>	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จก่อนปรับปรุง	XX	XX
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาด	-	<u>XX</u>
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จหลังปรับปรุง	<u>XX</u>	<u>XX</u>

ภาพที่ 2.6 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

ที่มา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 38)

ในกรณีที่กิจการเลือกแสดงงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ต้องเปิดเผยรายการดังต่อไปนี้ ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

1. รายการเกี่ยวกับเงินทุนที่ได้จากเจ้าของ และการแบ่งปันส่วนทุนให้เจ้าของ
2. ยอดคงเหลือของกำไรหรือขาดทุนสะสม ณ วันต้นงวดและ ณ วันที่ในงบดุล รวมถึงรายการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด
3. รายการกระทบยอดในส่วนทุนแต่ละประเภท ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และสำรองแต่ละชนิด ระหว่างต้นงวดกับปลายงวด โดยให้แยกแสดงการเปลี่ยนแปลงของแต่ละรายการ

4. งบกระแสเงินสด (statement of cash flows) เป็นงบการเงินที่แสดงถึงการรับจ่ายเงินสด โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายของงบกำไรขาดทุน ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

งบกระแสเงินสด หมายถึง รายงานที่แสดงถึงกระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่ายในระหว่างงวดบัญชีที่กำลังพิจารณา ซึ่งแสดงว่ากิจการได้เงินสดมาจากแหล่งใด และใช้เงินสดนั้นไปอย่างไร คำตอบสุดท้ายของงบกระแสเงินสดเท่ากับเงินสดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิในงวดบัญชีนั้น ๆ (กษกร เฉลิมกาญจนา, วชิระ บุญยเนตร, ปริญญา มณีโรจน์, และสุพิชชา โมรากล, 2545, หน้า 17)

งบกระแสเงินสด หมายถึง งบการเงินที่แสดงให้ทราบถึงรายการเงินสดรับ และเงินสดจ่าย สำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ๆ จากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้กิจกรรมที่เกิดขึ้นอาจแบ่งออกเป็นกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน (กัลยาภรณ์ ปานมะเร็ง เบอรัค, 2546, หน้า 18)

จากความหมายงบกระแสเงินสดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งบกระแสเงินสด หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงถึงกระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่ายสำหรับงวดบัญชีว่ามีการได้รับเงินสดมาจากแหล่งใด และใช้จ่ายเงินสดนั้นไปอย่างไร ซึ่งงบกระแสเงินสดแบ่งออกเป็นกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ดังนี้

4.1 กิจกรรมการดำเนินงาน (operating activities) หมายถึง กระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่ายจากการดำเนินงานหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ มักเป็นผลมาจากรายการต่าง ๆ และเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในการคำนวณกำไรสุทธิ แต่ไม่รวมถึงกำไร หรือขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ถาวร เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมลงทุน เช่น เงินสดรับจากการขายสินค้า หรือให้บริการ เงินสดจ่ายชำระเจ้าหนี้ หรือซื้อสินค้า ฯลฯ

4.2 กิจกรรมการลงทุน (investing activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการซื้อ และจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาวและเงินลงทุนอื่น ๆ ของกิจการที่จะก่อให้เกิดรายได้

และกระแสเงินสดรับในอนาคต เช่น เงินสดรับจากการขายเงินลงทุนระยะยาว ที่ดิน อาคาร หรือ อุปกรณ์ เงินสดจ่ายเพื่อซื้อเงินลงทุนระยะยาว ที่ดิน อาคาร หรืออุปกรณ์ ฯลฯ

4.3 กิจกรรมการจัดหาเงิน (financing activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่ได้รับจากการลงทุนของเจ้าของ หรือการกู้ยืมเงิน และกระแสเงินสดที่จ่ายชำระหนี้สินจากการกู้ยืมเงิน หรือเงินปันผล เช่น เงินสดรับจากการจำหน่ายหุ้น เงินสดจ่ายชำระเงินกู้ ฯลฯ

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของงบกระแสเงินสดวิธีทางตรง แสดงได้ดังนี้

บริษัท

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

เงินสดรับจากลูกค้า	XX	บาท
เงินสดรับจากการลงทุน(เงินปันผลและดอกเบี้ยรับ)	XX	
เงินสดจ่ายแก่เจ้าหนี้	XX	
เงินสดจ่ายในการดำเนินงาน	XX	
เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ย	XX	
เงินสดจ่ายค่าภาษี	<u>XX</u>	
เงินสดรับจากการดำเนินงานก่อนรายการพิเศษ	XX	
รายการพิเศษ	<u>XX</u>	
เงินสดสุทธิได้จาก(ใช้ไปใน)กิจกรรมดำเนินงาน	<u>XX</u>	

กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน

เงินสดรับ :

จากการให้กู้ยืม	XX	
จากการขายทรัพย์สิน	XX	
จากการขายหุ้น และหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	<u>XX</u>	XX

เงินสดจ่าย :

เพื่อให้กู้ยืม	XX	
เพื่อซื้อสินทรัพย์	XX	
เพื่อซื้อหุ้น และหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	<u>XX</u>	<u>XX</u>

เงินสดสุทธิได้จาก(ใช้ไปใน)กิจกรรมลงทุน		<u>XX</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน		
เงินสดรับ :		
จากการออกหุ้นทุน	XX	
จากการถือหุ้นคืน	<u>XX</u>	XX
เงินสดจ่าย :		
เพื่อชำระหนี้หรือไถ่ถอนหุ้นกู้	XX	
จ่ายเงินปันผล	<u>XX</u>	<u>XX</u>
เงินสดสุทธิได้จาก(ใช้ไปใน)กิจกรรมจัดหาเงิน		<u>XX</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น(ลดลง)		XX
บวก เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดต้นงวด		<u>XX</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดปลายงวด		<u>XX</u>

ภาพที่ 2.5 งบกระแสเงินสด

ที่มา (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2544, หน้า 32)

5. นโยบายการบัญชี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน เป็นการแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับรายการในงบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้งบการเงินช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 นโยบายการบัญชี (accounting policy) หมายถึง หลักการโดยเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติที่กิจการใช้ในการจัดทำ และนำเสนอองบการเงิน กิจการควรเปิดเผยนโยบายการบัญชี ดังนี้

5.1.1 เกณฑ์การวัดค่าในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งกิจการควรเปิดเผยว่าการวัดมูลค่าสินทรัพย์ และหนี้สินใช้เกณฑ์ ราคาทุนเดิม ราคาทุนปัจจุบัน มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ ราคายุติธรรม หรือมูลค่าปัจจุบันในการวัดมูลค่า ในกรณีที่มีเกณฑ์การวัดค่ามากกว่าหนึ่งเกณฑ์ กิจการต้องเปิดเผยว่าสินทรัพย์ และหนี้สินแต่ละประเภทใช้เกณฑ์ใดในการวัดค่า

5.1.2 นโยบายการบัญชีที่จำเป็นต่อความเข้าใจในงบการเงิน ฝ่ายบริหารของกิจการต้องเป็นผู้พิจารณาว่ากิจการควรเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงลักษณะของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่สะท้อนอยู่ในผลการ

ดำเนินงาน และฐานะการเงินตามที่รายงานไว้ กิจการจึงควรเปิดเผยนโยบายการบัญชีอย่างน้อย ดังนี้

5.1.2.1 การรับรู้รายได้

5.1.2.2 เกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินรวม

5.1.2.3 การรวมกิจการ

5.1.2.4 การร่วมค้า

5.1.2.5 การรับรู้รายการ การคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่มีตัวตน

หรือการตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

5.1.2.6 การบันทึกต้นทุนการกู้ยืม

5.1.2.7 สัญญาก่อสร้าง

5.1.2.8 เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

5.1.2.9 เครื่องมือทางการเงิน และการลงทุน

5.1.2.10 สัญญาเช่า

5.1.2.11 ต้นทุนการวิจัย และพัฒนา

5.1.2.12 สินค้าคงเหลือ

5.1.2.13 ภาษีเงินได้รวมถึงภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

5.1.2.14 ประมาณการหนี้สิน

5.1.2.15 ผลประโยชน์ของพนักงาน

5.1.2.16 การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ

5.1.2.17 คำจำกัดความของการจำแนกข้อมูลตามส่วนงานทางธุรกิจ

และทางภูมิศาสตร์ และเกณฑ์การปันส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างส่วนงาน

5.1.2.18 คำจำกัดความของเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสด

5.1.2.19 การบัญชีในภาวะเงินเฟ้อ

5.1.2.20 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

นอกจากนี้กิจการอาจต้องเปิดเผย ภูมิลำเนา และสถานะทางกฎหมายของกิจการ รวมทั้งประเทศที่กิจการตั้งขึ้น ที่อยู่จดทะเบียน (หรือสถานที่หลักในการประกอบธุรกิจหากแตกต่างกันที่อยู่จดทะเบียน) คำอธิบายลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมหลักของกิจการ ชื่อของบริษัทใหญ่และชื่อของกลุ่มบริษัท จำนวนพนักงาน ณ วันสิ้นงวดบัญชี หรือจำนวนพนักงานเฉลี่ยสำหรับงวดบัญชีเพิ่มเติม หากเรื่องนั้นไม่ได้เปิดเผยในข้อมูลที่เผยแพร่พร้อมกับงบการเงิน

5.2 หมายเหตุประกอบงบการเงิน (notes to financial statements) เป็นส่วนที่ใช้ อธิบาย หรือขยายความข้อมูลที่แสดงในงบการเงิน โดยประกอบด้วย คำอธิบาย และการ วิเคราะห์รายละเอียดของจำนวนเงินที่แสดงในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และงบ แสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติม เช่น หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และ ภาระผูกพัน นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อมูลที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดหรือสนับสนุนให้เปิดเผย และการเปิดเผยข้อมูลอื่นที่จะทำให้งบการเงินแสดงโดยถูกต้องตามที่ควร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้งบ การเงินเข้าใจและสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการได้ หมายเหตุประกอบงบ การเงินจึงควรเปิดเผยข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

- 5.2.1 ข้อมูลที่ระบุว่างบการเงินของกิจการได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการ บัญชี
- 5.2.2 เกณฑ์การวัดค่าและนโยบายการบัญชี
- 5.2.3 รายละเอียดประกอบรายการแต่ละบรรทัดที่แสดงในงบการเงิน และ ตามลำดับของงบการเงิน
- 5.2.4 การเปิดเผยข้อมูลอื่น รวมทั้ง
 - 5.2.4.1 ข้อจำกัดต่าง ๆ ในสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน
 - 5.2.4.2 หลักประกันหนี้สิน
 - 5.2.4.3 วิธีการที่ใช้ปฏิบัติสำหรับโครงการเงินบำนาญ บำนาญ และ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
 - 5.2.4.4 สินทรัพย์หรือหนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้น และให้ระบุจำนวนเงิน ถ้าสามารถทำได้
 - 5.2.4.5 จำนวนเงินที่ผูกพันไว้แล้วสำหรับรายจ่ายประเภททุนใน อนาคต
 - 5.2.4.6 ภาระผูกพัน และข้อมูลทางการเงินอื่น
 - 5.2.4.7 ข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน (หากจำเป็น)

ข้อมูลที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินอาจมีการเปลี่ยนแปลงลำดับก่อนหลัง เพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน และนโยบายการบัญชีที่ เลือกลงอาจแยกออกจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน และแสดงไว้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของ งบการเงิน